

Dokumentnamn
YTTRANDE

Datum
2022-10-17

Vårt diarienummer
1.1.3-2022-05955
GD-2022-154
Ert diarienummer
U2022/01572

Handläggare
Dan Porsfelt

Mottagare
Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
E-post:
u.remissvar@regeringskansliet.se

SOU 2022:17 - En modell för att mäta och belöna progression inom sfi

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet tillstyrker utredningens förslag om inrättandet av ett bedömningscentrum och utvecklingen av bedömningsinstrument progressionstest och lärverktyg inklusive utbyggnad för lärande i kombinationsutbildningar. Vetenskapsrådet tillstyrker också förslaget om att utvärdera satsningen innan den eventuellt permanentas.

Vetenskapsrådet har inga synpunkter på utredningens förslag om ersättning till utbildningsanordnare för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) kallat ”sfi-peng” eller hur en sådan skulle påverka resursfördelningen till utbildningsanordnare.

Inledning

Övergripande skulle utredningens förslag om inrättande av ett bedömningscentrum och utveckling av ett oberoende likvärdigt mått på progression inom sfi ge förbättrade förutsättningar för relevant utbildningsvetenskaplig forskning på ett angeläget område. Tillgängliggörande av data för forskning som samlas in genom detta kan också ge förutsättningar för ökad kompetens bland lärarutbildare och verksamma lärare inom vuxenutbildningen och därmed en utbildning på vetenskaplig grund. Vetenskapsrådet vill ge följande synpunkter på särskilda delar av utredningens förslag och bedömningar.

6.5 Inrättande av ett nytt bedömningscentrum vid lämpligt lärosäte

Ett inrättande av ett tvärvetenskapligt bedömningscentrum vid lämpligt lärosäte skulle skapa en infrastruktur som skulle vara ett viktigt stöd för utbildningsvetenskaplig forskning inom flera områden.

Utveckling av ett oberoende likvärdigt mått på språklig progression är ett angeläget syfte. För att säkerställa relevansen för utbildningsvetenskaplig forskning i bredare bemärkelse är det viktigt att det utbildningsvetenskapliga forskarsamhället involveras på ett tydligt sätt redan i bedömningscentrets inledande verksamhet. Detta kan exempelvis göras genom ett nationellt vetenskapligt råd som fungerar rådgivande för bedömningscentrets verksamhet. I detta råd bör finnas en bred kompetens avseende forskning om vuxnas lärande, ämnesdidaktik etc. Likaså är det avgörande att tydliga instruktioner om datainsamling med mera utvecklas i samverkan med SCB av ett bedömningscentrum med tillgång till en bred utbildningsvetenskaplig kompetens.

6.5.1 Lämpligt lärosäte

Vetenskapsrådet har inga synpunkter på vid vilket lärosäte verksamheten ska förläggas, men vill framhålla att långsiktighet i satsningen är en viktig förutsättning för att bidra till att förbättra den situation som i dagsläget finns med bristande vuxenpedagogisk anknytning i lärarutbildningen och en relativ avsaknad av forskning på fältet. Det är också viktigt att den data som samlas in inom ramarna för bedömningscentrets verksamhet tar formen av en nationell infrastruktur med öppen tillgång till data.

6.5.2 Framtagning och utvärdering av progressionstest

Det framgår inte av förslaget i vilken utsträckning tvärvetenskapligheten ska tillvaratas i bedömningscentrumets verksamhet. Utbildningsvetenskapliga kompetenser gällande vuxenutbildning och livslångt lärande, flerspråkighet, språk och litteracitet, språkdidaktik, bedömning samt sociokulturella aspekter på lärande bör exempelvis ingå i eller knytas till ett bedömningscentrum. Detta både för att säkerställa högkvalitativ utformning av test och lärverktyg (se 6.5.7 Lärverktygets utformning), men också för att säkerställa att forskningens framtida behov tillvaratas vid utformning, genomförande och lagring samt tillgängliggörande av relevanta data. Det är också av central betydelse att data delas på lika villkor och på ett säkert sätt oavsett om det rör offentliga eller fristående huvudmän för att främja kvalitetssäkrad forskning inom området.

Vetenskapsrådet konstaterar också att de överväganden som görs i utredningen (se framför allt kapitel 10) rörande riskfaktorer för manipulation av det oberoende likvärdiga mått som ska tas fram är viktiga att beakta ur ett forskningsperspektiv.

6.5.10 En utvärdering behöver göras av försöksverksamheten

Försöksverksamheten bör, om den inrättas, utvärderas. Det är då viktigt att den utbildningsvetenskapliga forskningens intressen också tillvaratas i en sådan utvärdering. En utvärdering av den resultatbaserade ersättningsmodellen som föreslås bör även omfatta riskerna för manipulation och för ”glädjebetyg” med tanke på det ekonomiska incitamentet.

8.2 Utredningens bedömning

Föreslaget progressionstest skulle kunna vara ett värdefullt underlag för forskning även om elever i kombinationsutbildningar inom komvux.

Vetenskapsrådet har inga synpunkter på utformningen av modellen, men ställer sig positivt till ökade möjligheter till uppföljning och forskning. Även i detta sammanhang är det viktigt att utbildningsvetenskapliga forskarsamhället med viss bredd ingår i utformning av modellen redan från början tillsammans med SCB. IFAU:s föreslagna medverkan i utformningen redan från början borgar för att centrala kompetenser inom utvärdering och utbildningsekonomi samt utbildningssociologi finns, men det är viktigt att detta också sker i samverkan med forskare inom exempelvis språk och litteracitet, vuxnas lärande, språkdidaktik samt bedömning.

13.1 Faser av reformen och ansvar för utvärdering

Utredningen föreslår att ”IFAU ansvarar för i samråd med SCB och det inrättade bedömningscentrumet att bestämma den exakta utvärderingsdesignen och planera försöksverksamhet. Den del av utvärderingen som rör test- och bedömningskvalitet och kvalitativ utvärdering ansvarar det inrättade bedömningscentrumet för.” (s. 218ff). Det är dock inte lämpligt att en utvärdering planläggs och/eller genomförs av samma aktörer som utvecklar och bedriver den verksamhet och de instrument som är föremålet för utvärderingen. Utvärderingar bör genomföras av oberoende vetenskaplig expertis. Satsningarnas betydelse för utbildningsvetenskaplig forskning bör också vara en central del i utvärderingarna. Ett vetenskapligt råd kan, om ett sådant inrättas, ha en viktig roll i detta.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Katarina Bjelke efter föredragning av koordinatör Dan Porsfelt. Vid den slutliga handläggningen har även rådsdirektören Maria Thuveson och tillförordnade chefsjuristen Victoria Söderqvist deltagit.

Katarina Bjelke
Generaldirektör

Dan Porsfelt
Koordinator

Kopia:

Per-erik.yngwe@regeringskansliet.se